

A 22. Nemzetközi Tanulási Konferencia

A Commonground Publishing nevű foglalkozó amerikai civil szervezet a tanulással kapcsolatos 22. nemzetközi konferenciáját (The Learner – 22nd International Conference on Learning) 2015.

július 9. és 11. között a madridi San Pablo CEU egyetem szervezésében Spanyolországban rendezte meg. A konferencia helyszíne az egyetemi campus épülete volt, amit Madrid belvárosától autóbusszal kb. 25–30 perc alatt lehet

megközelíteni. A Commonground célja az, hogy az oktatással, tanítással, tanulással, olvasással foglalkozó szakembereket, egyetemi oktatókat, közép- és általános iskolai tanárokat, tanítókat, kutatókat tömörítse, és lehetőséget biztosítson számukra évenkénti

konferenciákon a közös eszmecserékre. Évenkénti konferenciái kapcsolatot teremtenek a különböző fogadó intézmények (egyetemek) és az adott helyi közösségek között. Ezzel azt a célt szolgálják, hogy az oktatás globális kérdéseit helyi aktuális kérdésekre vetítsék, valamint elősegítsék az oktatás elméleti és gyakorlati szakembereinek közeledését.

A szervezet első konferenciáját 1989-ben Sydneyben tartotta, s ekkor az irodalom oktatásának kérdéskörét vitatták meg a résztvevők. 1989 és 1999 között két évente tartottak szakmai tanácskozásokat elsősorban Ausztráliában, majd az 1999-es konferenciát már Malajziában rendezték meg. Az 1990-es években a szervezők és a résztvevők felismerték, hogy az olvasás tanításának kérdésköre mellett a nemzeti, nyelvi és kulturális sajátosságokból adódóan egyéb kérdések (pl. oktatási módszerek, eszközök, az oktatás hatékonyságának növelése stb.) megvitatására is szükség van. Így 1993-tól a konferenciákat az oktatás egyetemes kérdéseinek megvitatása jegyében rendezik. 2000-től már évente tartottak konferenciákat és a helyszínek is változatosak voltak, az amerikai kontinens mellett európai országok is megjelentek, így Görögország, Anglia, Spanyolország, továbbá az afrikai kontinens országai és az ázsiai területek, így Kína képviselték magukat a rendezvényeken. A rangos madridi eseményt a tanulási konferenciák fennállásának történetében a 22. alkalommal szervezték meg. Hivatalos nyelve az angol és a spanyol volt, hasonlóan a korábbi évekhez.

Az immár több mint két évtizedes múltú visszatekintő konferencia négy fontos jelzővel jellemezhető. Egyik jellemzője a nemzetköziség ('international'), hiszen a résztvevők már nem kizárólag amerikaiak és ausztrálok, hanem a többi kontinens számos országának képviselői is jelen vannak egy-egy tanácskozáson, ami lehetőséget kínál a különböző kultúrák, oktatási rendszerek megismerésére és a tapasztalatcserére. A másik fontos jellemző jegye a tudományköziség ('interdisciplinarity'), ami elsősorban abban mutatkozik meg, hogy különböző szakemberek (oktatáskutatók, oktatásirányítók, egyetemi oktatók, közép- és általános iskolai tanárok, olvasáskutatók) gyűlnek össze és egy-egy területet többféle nézőpontból vitatnak meg, ami az adott témakör széleskörű, átfogó megismerését biztosítja a résztvevőknek. A konferencia harmadik jellemzője az előzővel szorosan összefüggő befogadás ('inclusive'), vagyis az a fajta magatartás, hogy az adott területet képviselő bármelyik intézmény bármely szakemberének álláspontja egyformán fontos a

konferencián. A negyedik jellemző az interaktivitás ('interactive'), amelynek jegyében változatos, egy tradicionális konferenciától eltérő tanácskozások (pl. 'talking circle', 'garden session') formájában is lehetőség van az eszmecserékre, kötetlen társalgásokra vagy az adott téma megvitatására.

Mindezeket a jellemzőket az idei konferencia is hordozta. A három napos tanácskozás fő témája aktuális kérdéseket tárgyalta. Digitális korunkban az ún. digitális nemzedék oktatásával kapcsolatos kérdéseket, a technikai vívmányoknak, az internetes „forradalomnak” a tanulók tanulási folyamatára és a tanárok tanítási módszereire gyakorolt hatásának elemzését helyezte a középpontba. Számos kérdést fogalmaztak meg a résztvevők, így például azt, hogyan értelmezendő a tanulás digitális társadalmunkban, miként hat az információszerezés új módja a tanulókra, milyen oktatási módszerek lehetnek e technológia terjedésével párhuzamosan hatékonyak vagy milyen változásokat eredményez(het) a számítógépes oktatás. A konferencia fő kérdései között szerepelt az is, hogy a megváltozott tanítási-tanulási környezetben milyen értékelési formákat célszerű alkalmazni a tanulók teljesítményének ellenőrzésekor. Ezzel kapcsolatban felvetődött az a kérdés, hogy van-e relevanciája a tradicionális szummatív értékelésnek, mi lehet a szerepe a formatív értékelésnek, szükség van-e folyamatos értékelésre és ezt hogyan tegyük. További kérdés volt a tanár szerepe, az, hogy mit és hogyan tegyen napjaink digitális nemzedékének oktatásakor, mit jelent az „intelligens tutor” fogalma. Olyan kérdések kerültek napirendre, amelyek napjaink számítógépes forradalmának hatására a világ valamennyi országában megoldásra váró problémaként jelennek meg az oktatásban.

A konferencia első napján a korai regisztrációt és a hivatalos megnyitót követően két plenáris előadás hangzott el, majd ezekhez kapcsolódóan ún. talking circle típusú szekciókban folyt a munka: az elhangzott előadásokhoz kapcsolódóan kötetlen beszélgetésekre került sor a szekcióelnökök irányításával. A délután már a tematikus előadások jegyében zajlott: három blokkban, köztük két szünettel került sor a párhuzamos prezentációkra. A konferencia második napján csak párhuzamos szekció-előadások hangzottak el. Dél előtt két nagy blokkban, egy szünettel, délután pedig szintén két nagy blokkban voltak a prezentációk. A záró napon, szombaton ismét hallhattunk egy plenáris előadást délelőtt, majd ezt követően ebédig ismételt a párhuzamos szekciókban folyt a munka, délután még két blokkban voltak tematikus előadások, majd ezt követően került sor a konferencia zárására.

A konferencia megnyitóját Bill Cope, az Illinois-i Egyetem Oktatáspolitikai Karának professzora, a Commonground igazgatója tartotta. Néhány gondolat erejéig bemutatta a szervezetet, s utalt arra a tevékenységre, amely a speciális kérdések megvitatásához kapcsolódva nemzetközi konferenciák megszervezését jelenti. Ezzel összefüggésben elmondta, hogy a jelen konferencia speciális, ám nagyon aktuális témát állított a középpontba, hiszen a tanítás digitális korunkban valamennyi pedagógus számára kihívás. Arra is rámutatott, hogy ebben a világban a tanári feedback-nek még jelentősebb a szerepe, ha azt szeretnénk elérni, hogy a tudás értékévé váljon napjainkban is. Ezzel a gondolattal az előadó a konferencia záró előadását vetítette előre, amit Mary Kalantzissal, az Illinois-i Egyetem tanárképzőjének vezetőjével közösen tartott.

A konferencia egyik nyitó plenáris előadása érdekes és pontosan követhető volt, s napjaink oktatáspolitikájában igen lényeges kérdéseket tárgyalta. Diana Laurillard, a Londoni Egyetem Oktatási Intézetének oktatója előadása címében (*Our challenge. Teachers must own the learning analytics that will solve education's problems*) találóan foglalta össze mondandója lényegét. Eszerint a jövő oktatásának kihívása az, hogy a tanároknak képesnek kell lenniük a tanítás-tanulás folyamatának elemzésére ahhoz, hogy az oktatás problémáit orvosolni tudják. Azt hangsúlyozta, hogy az oktatással kapcsolatban számtalan olyan adat jelenik meg a különböző felmérésekben, amelyek a gyerekek teljesítményének romlásáról szólnak, a hiányos motivációról, az IKT-eszközök egyre nagyobb arányú

megjelenéséről, amelyek a diákok tanulási szokásait is átalakítják. Azonban a felmérések adatai sokszor csak nagy számhalmazt jelentenek, a helyi iskolák tanárai számára kevésbé értelmezhetőek, így a pedagógusok nem is vesznek róluk tudomást, következésképpen az oktatási módszerekben és az eredményekben sem következik be változás. A kérdés tehát az, hogyan lehet ezeket az adatokat a helyi közösségek, iskolák tanárai számára is értelmezhetővé tenni, és rámutatni arra, hogy a gyengülő teljesítmények miatt változtatások szükségesek, a digitális kor nemzedékének oktatásakor másfajta módszerek alkalmazására lehet szükség. Kérdés az, hogy lehetséges-e innovatív együttműködés a mai kor gyerekeivel, a digitális eszközöket kell-e és milyen mértékben alkalmazni az oktatási folyamatban. Diana Laurillard hangsúlyozta, hogy mai társadalmunkban a pedagógusnak egyfajta művész tudósnak kell lennie ahhoz, hogy a tanulást művészeté várácsolja annak érdekében, hogy a tudásátadás hatékonyságát növelni tudja. Ehhez elengedhetetlen az együttműködés az oktatás szakembereivel, hogy a felmérésekben mutatkozó globális tendenciákat a helyi közösségek kontextusában értelmezzék a pedagógusok, és világos oktatási célokat tudjanak megfogalmazni, valamint a cél eléréséhez vezető utat is tervezni tudják.

Az előadás számomra fontos üzenetet hordozott, mert meglátásom szerint a magyar közoktatásban is problémát jelent az, hogy a különböző empirikus tanulmányok eredményei, az azok alapján megfogalmazott tanácsok, javaslatok szinte alig jelennek meg az oktatáspolitikában és a pedagógusok munkájában.

A második plenáris előadás a napjainkban bekövetkezett változásokból kiindulóan a felsőoktatás céljainak átalakítását helyezte a középpontba. Pierpaolo Limone, az olasz Foggia Egyetem egyetemi docense azt hangsúlyozta, hogy az egyetemi oktatás összekötő kapocs az oktatás és a valóságos élet között, ezért az egyetemi oktatásnak egyrészt gyakorlatorientálnak, másrészt az innovációra is fogékonynak kell lennie.

A záró plenáris előadás legfontosabb kérdése az volt, hogy megváltoztatja-e a digitális forradalom és technológia a pedagógiai didaktikát. Bill Cope állásfoglalása szerint nem feltétlenül, mivel a mai társadalomban a technológia a tanítási és tanulási folyamat sok új vonását eredményezi: így a tanulás komplexitását, a különböző tudományterületek összehangolását, a pedagógia tudásfolyamatként történő értelmezését, s ennek megfelelően a tudás átalakítását. Napjainkban egyre több e-könyv és munkafüzet jelenik meg, megnövekedett az interaktív tábla és a digitális tábla használata a pedagógiában, így az oktatás résztvevői intelligens „tutorokként” és „klikkelőként” jelennek meg. Ez pedig a hagyományos oktatási modellek és a pedagógia átalakításával jár. Ma a reflektív pedagógiára helyeződik a hangsúly, amelyben a tanár képes analízálni tetteit, azt, hogy mit, miért, hogyan tett és milyen eredménnyel, ezért az ismétlődő visszacsatolásnak külön jelentősége van. A technika pedagógiai értelemben tehát közömbös, noha tény, hogy a tudás felkeltéséhez és a diákok fegyelmezett munkára sarkallásához szükséges lehet a technika. Bill Cope a tanári munkát napjainkban olyan vulkáni működéshez hasonlította, amelyben a legkülönbébb módszereket kell alkalmaznunk ahhoz, hogy a vulkán kitörjön. Az iskolai kirándulásoktól kezdve az osztálytermi vitaszituációkon át az internetes videóig, a tanár-diák alkotta közös projektekig az információ sokféle forrását kell kihasználni a tudás felkeltéséhez, ennek megfelelően a folyamatos visszacsatolásban is sokféle szempontnak kell érvényesülni.

A szekció-előadások a fő témákhoz kapcsolódóan különböző altémákban zajlottak. Hallhattunk előadásokat a közoktatás és a felsőoktatás napjainkban kibontakozó új irányairól és elképzeléseiről, a pedagógiai módszertan átalakításáról, a reflektív pedagógiai gyakorlatról, az osztálytermi megváltozott funkciókról, a matematikatanítás módszereiről és nehézségeiről, a tanulási problémákról, az idegennyelv-tanulás új módszereiről. A konferencia fő témájába illeszkedően a pedagógia és a multimédiás eszközök kapcsolata, az e-learning, a digitális eszközöknek az oktatásban betöltött szerepe, a technológia és

a tanárképzés kapcsolata, a technológia és a matematikatanítás, a természettudományos tárgyak, továbbá az idegen nyelvek oktatásának kapcsolata szintén szerepelt a palettán.

A gyógypedagógia érdeklődésére számot tartó előadások között egy az ADHD szindrómával volt kapcsolatos, egy előadás a látássérültek, illetve a vakok kommunikációs fejlesztési lehetőségeivel foglalkozott, egy pedig a súlyos tanulási gondokkal küzdők tanulási motivációjának formáit tárgyalta. A konferencián több előadás a tanulási nehézséggel küzdők megsegítésére fókuszált, kiemelve a matematika tanítását és az olvasás oktatását. Néhány előadó poszterében azt mutatta be, hogyan alkalmazhatók az IKT-eszközök e tanulók fejlesztésében. Számos prezentáció foglalkozott a különböző életkorú felnőttek tanulási gondoljaival és a lehetséges megoldásokkal, míg néhány előadó a korai fejlesztés fontosságát és eredményeit hangsúlyozta.

A párhuzamos szekció-előadások 20 percesek voltak, ezeket 5 perces vita követte. A három napos tanácskozáson 188 szekció-előadás hangzott el, a workshopokban 23 darab 45 perces előadás szerepelt, a poszter szekciókban pedig 25 prezentációt mutattak be az érdeklődőknek. A felsorolt munkaformákat 9 ún. talking circle típusú munkaforma egészítette ki a nyitó plenáris előadáshoz kapcsolódóan. A konferencián 350 résztvevő volt, köztük például amerikai, ausztrál, kolumbiai, dél-afrikai, brazil, malajziai, kanadai, hongkongi, izraeli, svéd, finn, görög, angol, spanyol, cseh, belga, olasz, török és magyar résztvevőkkel.

Magyarországot jómagam képviseltem. Megtiszteltetésnek érzem, hogy a Commonground Publishing szervezet ösztöndíjasa lehettem (a szervezet minden évben 12–14 ösztöndíjat ad ki az arra érdemes kutatók, tanárok részvételi díjának támogatásra), hiszen az ösztöndíj jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a konferencián a Kaposvári Egyetem oktatójaként részt vehettem. Előadásom a második napon, július 10-én délután tartottam az *E-learning és a digitális eszközök szerepe* című szekcióban. Az előadás szervesen illeszkedett nemcsak a szekció, hanem a konferencia témájába is, hiszen azt mutattam be, hogy napjaink tizenéveseinek anyanyelvi készségét – beleértve szókincsüket és mondatalkotási készségüket, az írott nyelvi kommunikációs készséget – hogyan befolyásolhatja a digitális eszközök nagymértékű használata, és az ennek következtében megjelenő speciális internetes nyelvhasználat milyen lehetséges következménnyel járhat. A sikeres előadást talán az mutatta leginkább, hogy előadásom anyagát, a diákat az érdeklődők ezúttal is sorozatban fényképezték, illetve érdeklődésüket a kérdések is jelezték.

A konferencián a különböző szekciókban elnöki funkciókat is betöltöttem, így az első napon a poszter szekcióban vezettem a poszterek bemutatóit, a harmadik nap délelőtt szintén a poszter szekció vezetője és irányítója voltam, délután pedig a *A tanárképzés és a professzionális tanárképzés* nevű szekcióban, illetve a *A kompetencia alapú tanítás* szekcióban láttam el szekcióelnöki feladatokat. A poszter szekcióban és a szóbeli előadások között is volt számomra érdekes előadás. A poszter szekcióban az egyik újdonság egy maláj kutató (Aamir Saeed Malik) neuropszichológiai megközelítésű kutatása volt, aki munkatársaival a háromdimenziós multimédiás oktatási eszközöknek a szemantikai memóriára gyakorolt hatását és a tanulásban betöltött szerepét vizsgálta elektroencephalográfiás módszerrel (EEG). Ebben a szekcióban érdekes volt az a poszter is, amelyik azt mutatta be, hogy a kritikai gondolkodás fejlesztésével az üzleti angol nyelv tanulásában a középszintről hogyan jutottak el a diákok a haladó szintre. Abban a tanárképzéssel kapcsolatos szekciókban, ahol elnökként vettem részt, szinte minden előadásban a reflektív pedagógia volt a központi téma. Egy izraeli előadás (Dr. Eitan Simon) az ottani oktatási rendszer átalakítását mutatta be, amelynek a pedagógusokat érintő eleme nagyon hasonlít a magyar oktatásban bevezetett életpályamodellhez. Elmondása szerint teljesítményösztönző elemeket kell az oktatásban bevezetni az oktatás hatékonyságának növelése érdekében. A pedagógusok előmenetelében olyan fokozatokat kell kialakítani, amelyben az egyes fokozatok között jelentős különbségek vannak a követelménye-

ket, így a munka mennyiségét illetően, de a magasabb, több munkavégzést támogató fokozatok több anyagi megbecsüléssel is járnának. A tanári létszám alakulásával kapcsolatos statisztikája – amelyen a magyarországihoz hasonlóan a férfi tanárok aránya meglehetősen kevés volt – alapján hangsúlyozta, hogy amíg nagyobb anyagi juttatást nem kapnak a tanárok, addig változást sem lehet nagyon remélni az oktatás minőségében. A tanárképzéssel összefüggésben arra is utalt, hogy több gyakorlatra lenne szükség annak érdekében, hogy a kezdő tanárok is magabiztosabban állhassanak fel a katedrára. A szekcióban a spanyol előadó (prof. Juana Maria Tierno Gracia) az egyetemi oktatási formákat vizsgálva arra mutatott rá, hogy vizsgálataik szerint az új típusú oktatási formák az egyetemen is szükségesek lennének, nemcsak a közoktatásban a megváltozott körülmények között. Az egyetemeken oktatók jelentős része a hagyományos oktatási formákhoz (előadásokhoz) szokott, és kevésbé képes a változásokra, ami az oktatás hatékonyságának megkérdőjelezését von(hat)ja maga után. Meglátásom szerint az innovációra való fogékonyság hiánya azokat a közoktatásban dolgozó pedagógusokat is jellemzi, akik régóta vannak a pályán. Több, mostanában látott szakórai látogatásom is éppen arról győzött meg, hogy a hagyományos „bölcse a katedrán” típusú oktatási forma – noha bizonyos anyagrészek megtanításánál erre a szerepre kétségkívül szükség van – önmagában nem működik a mai, interneten felnövő és vélhetően más feldolgozási műveletekkel rendelkező diákok körében, főleg ha még kevésbé is motiváltak. Éppen ez a tanártípus azonban, ami a több éve pályán levőket jellemzi, és akik szinte kizárólag ezt a frontális tudásátadási módszert alkalmazzák, függetlenül attól, hogy a körülmények megváltoztak körülöttük.

A kompetencia-alapú oktatást szorgalmazó szekcióban az olvasás, az idegen nyelv és a matematika tanításával kapcsolatos előadások szerepeltek.

A konferencia zárása a szervezők összegzésével és a konferencián ösztöndíjjal részt vevők munkájának megköszönésével ért véget július 11-én szombaton este.

A három napos tanácskozást megelőzően került sor az ösztöndíjasok tájékoztató értekezletére, majd ezt követően a fogadásra és a Commonground legújabb könyvbemutatójára Madrid egyik elegáns szállodájában, ahol igazi jó hangulat uralkodott. A második napon az érdeklődők fakultatív programként (a konferencia részvételi díja ezt a költséget nem fedezte) meglátogathatták a Reina Sofia Museumot, benne Salvador Dalí vagy Pablo Picasso alkotásaival.

Úgy vélem, a három napos tanácskozás mindenképpen gyümölcsöző volt a résztvevők számára több szempontból is. Egyrészt az oktatással kapcsolatos új kutatási eredményeket ismerhettek meg, másrészt azzal is szembesülhettek, hogy szerte a világban milyen kihívásokkal küzd az oktatás, harmadsorban a pedagógus résztvevők a mindennapi munkájukhoz hasznosítható ötleteket is tanulhattak. A konferencia ideje alatt lehetőség nyílt a szakmai kapcsolatok kiépítésére, kötetlen társalgásokra is.

Laczkó Mária

egyetemi docens

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar Gyógypedagógiai Intézet